

NOVA PRAVDA

Uredništvo in uprava v Ljubljani, Gradišče 7, levo. — Telefon št. 77. — Naročnina 2 din. na mesec. — Posamezna številka stane 50 p. po dogovoru. — Rokopisov ne vračamo. — Poštnina plačana v gotovini.

Br. Vaclav Klofač med nami!

Naša goreča želja se je izpolnila: br. Vaclav Klofač, voditelj bratske češkoslovaške narodno - socialistične stranke je prišel med nas!

Pozdravljen voditelj!

V malem se je začela pred 25 leti češka narodno - socialistična stranka, v malem in v jako neugodnih razmerah. Meščanske stranke niso imele smisla za gospodarske in naravne potrebe širokih plasti delovnega ljudstva: delavca, malega obrtnika, malega kmeta, uradnika; mali človek je bil prepuščen sam sebi in svoji žalostni usodi, ali pa je moral iti s socialno demokracijo. Tej pa zopet ni bilo mar narodnih potreb češkega naroda, in jih je naravnost zavidala s svojim protidržavno-pravnim proglasom v državem zboru. Mali človek, ki je čutil narodno, se je moral postaviti na lastne noge. Brez sredstev, preziran in teptan z obeh

front, je začel organizirati pod Klofačevim vodstvom, zajemajoč vero in upanje v njegovem neomejenem idealizmu, v njegovi neomajni veri, da pridejo lepši časi za češkega človeka, za češkega narodno čutečega delavca.

Organizacija stranke se je pod njegovim vodstvom širila in jačila in začela vrivati tudi v avstrijsko armado, šireč med pristaši antimilitaristično razpoloženje. Delo ni bilo zaman, kakor je pokazala zgodovina.

Narodno socialna stranka je pod Klofačevim vodstvom zanašala narodno idejo v najširše narodove plasti. Vzgajala je svoje pristaše v skrajno radikalnem duhu: Z vseh, kakor je pokazala zgodovina Osvoboženja.

V borbi za narodne ideale, narodno socialna stranka ni pozabila na gospodarska vprašanja svojih pristašev, drobnega človeka. Šla je socialistična pota, toda češka socialistična pota. Za

češki socializem ne eksistira samo delavsko vprašanje: češki socializem kot socialno gibanje vidi del sebe v vsakem vprašanju, v katerem gre za boj med pravico in krivico, med svobodo in nasiljem. Zato je v svetovni zgodovini našel takoj svoje mesto. Stranka in njeni pristaši so šli za idejo češkega socializma, kakor ga je formuliral voditelj Vaclav Klofač.

Njegov socializem ne pozna materializma in brutalnosti, njegov socializem je res evangelij. Njegov socializem ve, da je velika razlika med bogatim in revnim, toda še večja je med hudobnim in dobrim človekom. Klical je, da se morajo združiti dobri ljudje vseh vrst, da bi ustvarili boljšo človeško družbo. Češki socializem, kakor ga je oznanjal Klofač, si stavi za nalogo, da organizira češko družbo, iz katere bi bil iztrebljen egoizem, ker boju v človeštvu ni vzrok le gospodar-

ska razlika, temveč požrešnost, napul, gospodstvaželnost, trdosrčnost in druge takšne lastnosti. Češki socializem, kakor ga je formuliral Klofač, zanaša v socializem element srca in pripoznava čustvu vlogo, ki mu gre, on noče samo politične in gospodarske stranke, temveč vzgaja predvsem dobrega človeka in tako prožete ljudi združuje v mogočno gibanje, ki ne vpliva samo na gospodarske potrebe življenja, temveč na življenje samo.

Klofač svojega delovanja ni omejeval samo na narodno socialno stranko na Češkem, temveč je posvečal svoje moči tudi ostalim vprašanjem Slovanstva, posebno Jugoslovanom in to v takšni meri, da ga jugoslovansko narodno socialistično gibanje z vso pravico šteje med svoje.

Pozdravljen voditelj in brat!

Ljubljana, dne 20. aprila 1922.

Če bi se danes pri nas šlo ljudi, ki so zadovoljni z razmerami v naši državi, bi se jih našlo gotovo prav malo število. Nasproti pa je nezadovoljnih tako ogromno veliko, da bi jih bilo prav težko prešteti. In vendar lahko rečemo, da so vsi ti nezadovoljniceži z dušo in srcem Jugoslovani. Nobenemu izmed njih ne pride niti na misel, da bi hotel s svojo nezadovoljnostjo škoditi državi.

Vzrokov nezadovoljstva je veliko, težko bi jih bilo navesti. Vendar pa lahko trdimo, da obstoja nekaj glavnih vzrokov nezadovoljstva, takorekoč vsem skupen, ki je nekaj temelj vsemu drugemu in neusahljivi vir vedno novemu nezadovoljstvu. Imenujmo ta vzrok **napačno umevanje državne organizacije**. Imenuje se pa lahko tudi drugače: čisto kratko se mu pravi **centralizem**.

Ne da se tajiti, da je bilo začetkom stvarjanja naše države mnogo ljudi, zlasti inteligentov, ki si države niso mogli drugače predstavljati, kakor da se mora vladati vse z enega mesta. Kje bi bilo sicer edinstvo, ako bi temu ne bilo tako. Pri splošnem navdušenju se je pozabilo na praktično življenje. Je res, da se brez navdušenja ne napravi ničesar, res je pa tudi, da preveč navdušenju navadno več škodi, kakor koristi. To je bilo tudi v našem slučaju.

Navdušenje je zmagalo in z njim je zmagal centralizem. Sedaj se polagoma odpirajo ljudem oči, da so napačno delali, da so začeli zidati hišo pri strehi, mesto na zemlji. Radi bi šli nazaj, toda korak nazaj ne pojde tako hitro. Kajti takozvani centralizem je mnogim v korist in ti mnogi imajo veliko moč. Skušali bodo na vse mogoče načine, da preprečijo ukinjenje centralizma. Med tem pa raste nezadovoljstvo vedno hujše in hujše, kajti naš centralizem nima samo napak, ki so bistvene vsakemu centralizmu, naš centralizem ima tudi to napako, da ne zmora samega sebe. Vladati državo centralistično, se pravi imeti številno in jako dobro kvalificirano uradništvo. Ako tega manjka, je vsako vladanje z enega mesta popolnoma izključeno. Nam pa manjka

ravno na najmerodajnejših mestih kvalificiranega uradništva. Posledica tega je, da se je državni aparat enostavno ustavil. Naše centralne oblasti niso zmogline, da bi vodile tako veliko državo in čisto naravna posledica temu je, da polagoma, toda sigurno propadajo industrija, trgovina, poljedelstvo itd. Ako začne propadati gospodarstvo, je pač umevno, da se pričinja nezadovoljnost. Da, nezadovoljnost se vedno večja, čim bolj propada gospodarstvo. Gospodarstvo zopet mora propadati, ker državni aparat, od katerega je v veliki meri odvisno, enostavno stoji. Ljudje hočejo rešiti državo, kajti, ako pojde tako naprej, mora propasti, in radi tega se čujejo vedno glasnejši klici, da naj se uredi država tako, da bo moglo gospodarstvo napredovati.

O velikonočnih praznikih se je vršilo znamenito zborovanje v Bosni.

Muslimani so do sedaj podpirali centralizem. Pred nekaj časom pa je prišlo med njimi, kakor smo to poročali, do razkola. Eni so hoteli, da se podpira centralizem še nadalje, drugi zopet so bili mnenja, da mu je treba napraviti konec in začeti graditi državo na drugih temeljih. Za velikonočne praznike je bilo sklicano v Sarajevo strankino zborovanje, ki naj odloči, kako bodo v bodoče Muslimani nastopali. In zbor je sklenil z ogromno večino, da je treba napraviti centralizmu konec, ter da se morajo muslimanski poslanci boriti z vsemi močmi za avtonomijo.

Ali bo prišlo do preokreta? Avtonomistični pokret je že danes silno močen. Za njim stoji cela Hrvatska, večina Slovenije, Muslimani, pa tudi med srbskimi strankami ima mnogo privržencev. Na drugi strani pa imajo veliko moč tudi centralisti.

Napake, napravljene spočetka se danes maščujejo. Tisti, ki so svoj čas trdili, da so napravili z ustavo za državo nekaj dobrega, so postavljeni danes na laž. Boj za ustavo se bo znova pričel in še dolgo ne bo končan. Kaj pa bo počelo med tem nezadovoljno ljudstvo? —

spadajo vsi skupaj v en lonec. Bil je to čas, v katerem so mnogi upali, da bi se dalo napraviti naravnost idealno skupno življenje celega naroda, samo če bi se napravilo to in ono.

Toda življenje je šlo z železnimi koraki preko vseh še tako lepih fantazij. Kar je nam zgodovina že dostikrat dokazala, se je ponovilo tudi pri nas. Vladajoči sloj se je tekom časa konso-

lidiral in našel svoje jasne interese. Kar naenkrat so ti prej tako prijazni ljudje, ki so bili po preobratu zmedeni, kakor ves drugi narod, našli, da so dobili s svojo politično in gospodarsko močjo, ki jim jo je ljudstvo zaupalo, da so dobili s to močjo v roke aparat, ki se da izvršno izrabljati v njihove interese. In ako mi danes tarnamo in povdarjamo neko pravico, ki naj bode vseobča, pač pri tem pozabimo, da vladajoči krogi ne poznajo naših želja, oni ne poznajo tiste pravice, ki jo hočemo mi, oni poznajo le tisto pravico, ki odgovarja njihovim interesom in ta pravica je danes uvedena. Z njihovega vidika so socialne in gospodarske razmere, ki vladajo danes, naravnost idealne, one odgovarjajo njihovim interesom, zakaj jih potem preurejati.

Da vpletem trenutno vladajoče razmere. Mi se čudimo zmoti vladajočih krogov, ki tirajo naše razmere do obupa, toda od strani vladajočih ni to nikak zmot, to so čisto jasni interesi vladajočih krogov. Mi vidimo dozdevno zмотo pri vladajočih krogih in jo kritiziramo, oni vidijo, da imamo zmotne nazore mi, ker se ti nazori ne strinjajo z njihovimi interesi, zato skušajo te nazore ubiti. In vsakokrat, kadar jim ni iz kateregakoli vzroka pri trdimo, slišimo iz ust vladajočih krogov hvalo naše treznosti in pameti.

Tako pridemo polagoma na resničnost prvovrstnega znanstvenega razkritja, na katerem sloni cel sistem socialnega gibanja, da je zgodovinsko pojmovanje socialnega gibanja združeno s socialnimi, gospodarskimi in političnimi prikaznimi in dogodki. Preko tega spoznanja ne bo mogel iti tudi narodni socializem v Jugoslaviji.

Kakor že povedano, sloni na tem spoznanju celo svetovno socialno gibanje. Iz tega seveda ne sledi, da mora prevzeti narodni socializem celoten ustroj internacionalnega socializma, kakor stoji in leži. Ako bi se to zgodilo, bi socialni ideji prav malo služili. Naše razmere so take, da se ne dajo prikrojiti po kakem formiranem socialnem gibanju, temveč se zahteva od nas, da ustvarimo našim razmeram primerno fronto. Ako se nam to posreči, bomo ne samo rešili svoj narod, temveč oplodili splošno soc. gibanje in s tem doprinesli tudi svoj delež k celokupni sreči človeštva.

Spremembam, ki jih zahtevajo naše posebne razmere, danes ni mogoče dati označujočega imena, ki bi jasno povedalo resničnost našega soc. gibanja napram svetovnemu. Nedvomno se bodo izcimile spremembe v kratkem času do popolne jasnosti, da bo mogoča tudi vsak dvom izključujoča de-

finicija, ki bo dala potem tudi jasno diferenciacijo ne samo napram svetovnemu gibanju, temveč tudi do posameznih vej tega gibanja.

Našim posebnim razmeram primerno mora biti stališče nar. soc. do države in naroda povsem drugo, kakor je zavzema danes oficijelna teorija internacionalnega socializma. Tukaj moram povdarjati naše stališče do lastne narodne države.

Socializem je končno tudi višek organizacijske popolnosti in mora kot tak biti še v svojem gibanju ozko spojen z organizatoričnim smislom. Narodna država je višek narodne organizacije, ki jo danes v praksi poznamo. Boljše organizacije do danes nimamo. Ta organizacija nam sicer ne nudi vsega, kar bi si želeli, vendar nam pa nudi toliko, da nam more dati vse, kar potrebujemo, da pridemo do zaželenega cilja. Socializem neobhodno potrebuje visoko kulturo. Edino le lastna država je v stanu, da dvigne narod na višino kulture. Edino potom že obstoječe visoke državne organizacije, se pride organizatoričnemu znanju do dna, ki je tudi ena najvišjih potreb socialnega družabnega reda.

S tem je naše stališče napram lastni narodni državi že ugotovljeno. Država nam mora biti nekaj svetega, nekaj nedotakljivega, nekaj, za kar moramo biti pripravljeni dati tudi vsako žrtev, ker brez njene organizacije ni mogoče doseči zaželenega cilja. Je nekaj na tem, kar pravijo komunisti, da je država samo aparat organizirane roparske družbe, res je pa tudi, da se da ta roparska družba, da govorim v komunističnem jeziku, precej dresirati, kakor nam kažejo razmere na Angleškem in Nemškem. Z lastnimi očmi vidimo, kaj je lastna narodna država za narod, kako je v stanu pripeljati narod do resnosti in smotrenosti, da navedem tukaj zopet Anglijo in Nemčijo, da se navadi s svojimi lastnimi možgani misliti ter si pripravljati boljšo bodočnost. Proletariat, vzgojen kulturno, bo znal ceniti njene pridobitve za celo človeštvo in ne bo hotel, da propade kultura in z njo vse udobnosti in vsa lepota življenja, ker bo to vse sam užival. Danes na zapadu ni nobenega resnega socialista, ki bi odobral ruski boljševizem, ki uničuje kulturo in znanstvo ter podi človeštvo nazaj v staro, davno preživljeno primitivnost.

Kratkomalo ni res, da delovni človek nima domovine, res je, da jo ima, ki mu pa mora tudi nekaj dati in sicer edino ona dati, to je izobrazbo in kulturo.

Iz tega vidika bomo razumeli tudi razne patrijotične govore vplivnih in-

Iz glavnega zbora Nar. soc. stranke v Ljubljani.

Načela narodnega socializma.

(Nadaljevanje.)

Sloji, ki so prevzeli po preobratu politično moč, še niso bili orientirani v svojih interesih tako, da bi celemu gibanju dali smotreno in jasno smer. Radi tega označuje prvi čas po preobratu neka nejasnost, nobeden sloj ne ve kam da spada. Je li cel narod ena socialna enota ali pravzaprav vendar ne

ternacionalnih voditeljev, da spomnim le na rajnega Bebelja, ki je rekel v nemškem državnem zboru, da bo vzel on puško na ramo ter pojde nad sovražnika, ako bo domovina v nevarnosti. Pravi socialista faktično ne more drugače ravnati. Socializem mora biti, ako želimo napredka človeštvu; ako ne smatramo socializma kot napredek na vseh poljih, potem je boljše, da se s socializmom sploh ne pečamo. Napredku pa je podlaga vseobčja kultura in izobrazba. Pridobitev vseobčje kulture in izobrazbe je zopet le mogoča s primerno organizacijo in to je le državna organizacija.

(Konec prih.)

Ironija.

V Mestnem domu je priredila Zveza javnih nameščenecv protestni shod, na katerem je bilo govora o velikanskih krivicah, ki jih povzročajo demokratiški ministri in poslanci, osobito javnim nameščencem, katere so najprej zadeli s tem, da so jim zvišali dnevnic samo za 80 para na dan, sedaj pa so, kakor da to ne bi bilo dovolj, padli po njih s tem, da so jim omejili osebnostne in družinske doklade, ki v najnižjem razredu skupno ne smejo presegati 650 Din. mesečno. Ta shod je pokazal, kako prav sta imela naša poslanci tov. Deržič in Brandner, ki sta mesca januarja t. l. na shodu nižjih javnih nameščenecv v Mestnem domu kritizirala demokratiško postopanje napram j. nameščencem. Takrat že je bila sprejeta resolucija, da se mora popraviti krivica, storjena nižjim javnim nameščencem s tem, da se njihove dnevnic zvišajo na najmanj 18 Din. dnevno. Med tem časom se je zgodilo, da ni samo izostalo zvišanje dnevnic, marveč se je položaj nižjih uslužbencev celo poslabšal s tem, da so se jim omejili osebnostne in družinske doklade. In to vse na podlagi zakona o draginskih dokladah, ki ga je prof. Reisner vedno proglašal za velikanski svoj uspeh. Sedaj vidimo, kako precizen je ta zakon. Prof. Reisner je pač verjel svojim kolegom v demokratiškem klubu, ko so ga nafarbal, da se bo čl. 51 tega zakona uporabljal v korist uslužbencev. Danes vidimo, da se je zgodilo obratno: namesto da bi poviševali doklade z rastočo dragino, pa doklade omejujejo. Danes, ko je draginja tako narasla, da ta zakon od 1. januarja ne zadošča več, danes, ko bi moralo nastopiti zopetno povišanje najmanj za polovico, pa se je treba boriti za ono trohico pravic, ki so bile dovoljene decembra meseca. Treba se je boriti za spoštovanje zakona. In to so demokrati hoteli. Vedeli so dobro, da se bo zahtevalo povišanje, zato so si izmislili, da je treba kršiti zakon, oz. ga razlagati v škodo uslužbencev, da bodo ti pozabili na povišanje, ker bodo imeli opraviti s tem, da protestirajo proti kršitvi zakona. Žalostna majka! In to vse so zagrešili demokrati. Kajti glavni faktor pri tej stvari je demokratiški minister dr. Kumanudi in njegov adlat demok. poslanec Šečerov. In poslanca Reisnerja ni obliha rdečica, ko je predsedoval shodu, ki je protestiral proti delu njegovega kluba. Ali ni to največja ironija? Tudi se Zveza

javnih nameščenecv dosedaj ni pobrigala za to, da bi zahtevala zvišanje dnevnic za sluge. Ako bi to. Bavdek ne stavi tozadevnega predloga, Zveza bi ga gotovo ne, ker, kakor se vidi, njej niso posebno pri srcu nižji uslužbenci.

Kakor smo že rekli, je nar. soc. stranka povišanje že januarja zahtevala in poslanci tov. Deržič in Brandner sta v smislu sklepa stranke, podkrepjenega s shodom, takoj zahtevala povišanje. Njun predlog pride še ta mesec v razpravo. Takrat se bo jasno pokazalo, kako stališče bodo zavzemali demokratiški poslanci in ministri.

Zato priporočamo, da javni nameščenci pazno slede poteku razprave.

Nova „državotvorna“ koalicija.

Vedno smo trdili, da se demokrati večejo v slučaju potrebe tudi s hudim, samo da rešijo sebe in ostanejo pri koritih, ob katerih se tako lahko odebeli. To trdimo še danes.

Da ta naša trditev ni napačna, nam dokazuje nova državotvorna demokratiško - šustercijanska - nemškonačionalna koalicija, ki je takorekoč že ustvarjena. Ako temu ni tako, naj nam gospodje demokratje blagovolijo pokazati.

Kdor je bral dr. Šusteršičevo brošuro »Moj odgovor«, si je bil takoj na jasnem, kakšen preobrat se je v njem izvršil. Kdor možakarja pozna, bo gotovo pritrdil, da Šusteršič preobrata svojih nazorov ni izvršil po svojem prepričanju, ampak zato, ker so mu to narekemale razne okoliščine in prilike. Dr. Šusteršič — demokrat! — Kdo bi si bil kaj takega mislil? In vendar je tako. Je pa to končno vseeno, ali je spreobrnjenje nastalo vsled lastnega prepričanja, ali vsled ugodnih in lokavih ponudb, ki so mu jih mogoče stavili naši državotvorci. Fakt je ta, da se je dr. Šusteršič spovedal, obžaloval svoje grehe in dobil od »Jutrovecv« vesoljno odvezo za vso grešno preteklost, kar dokazujejo razni članki, ki jih prinašajo demokratiški listi. Vse to je dokaz, da se vrši ves proces po načrtu in da gospodje samo vsega tega niso znali dobro prikriti, kar jim je danes zelo neljubo.

Fakt je, da so se po vsem tem naši demokrati že zvezali s Šustercijanci, s svojimi nekdanjimi najhujšimi in smrtnimi sovražniki, z ljudmi, ki so ob času vojne denuncirali naše zavedne ljudi, jih spravljali na morišče, — na suhi bajer, njihove družine, nepreskrbljeno nedolžno deco pa tirali v nesrečo in obup. Lepo je to, krasni spomini tej koaliciji, zlasti demokratom, ko se ravno ob njenem snovanju odpira grob ene take nedolžne žrtve — našega Kromarja. Ali vas res ni sram, ali se ne bojite, gospodje demokratje, da vam zalučamo v obraz: »Ravno taki ste!« Ali se ne bojite, da bi se ljudstvo dvignilo zoper vas? — Čakajte, obračun za taka izdajstva pride najbrže prav kmalu.

Mi tega vsega Šustercijancem ne zamerimo toliko, kakor demokratom, ki so svoječasno najbolj kričali o klerikalnih denuncijantih in morilcih, ter narodnosocialistični stranki predbacili

vali strogo gospodarsko koalicijo na ljubljanskem magistratu. Ljudje božji, ali vidite sedaj, kaj so v stanu demokratje?

Pa to še ni vse. Osnovala se je v zadnjem času nova banka z imenom »Slavenska banka«. In kdo jo je osnoval? Naši demokratje, par židov in pa par najzagrizenejših nemških nacionalcev. To nam pove vse! Kak namen imajo banke, ki so v rokah demokratov, to vemo! — Prispevati morajo gotove zneske, gotovi politični partiji! Čisto jasno je in smelo se trdi, da je s tem ravnokar označenim dejstvom podana osnova združenja demokratov z nacionalnimi Nemci! Zato: »Živela demokratiško - šustercijanska - nemškonačionalna koalicija!« A ta živijo zagrenimo obenem z žolčem, z dejstvom, da se narodnosocialistična ideja širi preko cele Jugoslavije in da pride vključ nov koaliciji pri demokratih do poloma, kakoršnega se niso nadejali. Le tako naprej!

Plačujte naročnino!

Politične vesti.

(Dr. Šusteršič na vidiku.) Slovenija ima zopet svojo senzacijo. Šusteršič se vrača iz tujine v domovino. Predno nastopi zopet na političnem polju, je izdal brošuro naslovljeno »Moj odgovor«. In čudno, v tej brošuri napada svoje prejšnje prijatelje in stranko, katero je vodil in ustanovil. Že pred časom so napovedovali demokratiški listi, da se bo Šusteršič vrnil ter dostavljali, da prav za prav ni nobene zapreke, da ne bi prišel nazaj v domovino. Pisava demokratiških listov je bila sumljiva že tedaj, tembolj sumljiva postaja pa sedaj, ko je postala Šusteršičeva vrnitev le še vprašanje najbližjega časa. Tako zvan »napredni« časopisi ne morejo dočakati trenutka Šusteršičevega prihoda. Kako se obrača zgodovina! Demokratiška stranka je izgubila med ljudstvom vso zaslobo, popolnoma pravilno pričakuje pri prihodnjih volitvah popoln poraz. To sramota pa bi demokratiška stranka rada preprečila. Toda kako? Delati demokrati ne marajo, med ljudstvo iti se boje, tako jim preostaja edino le še intrige, s katerimi se še upajo držati nad vodo. In zato jim je sedaj dober tudi Šusteršič. Demokrati mislijo namreč takole. Ako se Šusteršiču posreči napraviti v slovenskem političnem življenju zmešnjavo, bo mogoče demokratiška stranka tisti faktor, ki bo vlek iz te zmešnjave dobičke. To je peklenski načrt ljudi, ki hočejo dobro živeti na račun ljudske neumnosti. Kljub advokatski zvitosti, pa so upeljali celo stvar tako brezpametno, da more vsak otrok uvideti, kaj hočejo s Šusteršičem doseči.

Trdno upamo, da so Slovenci politično že tako zreli, da ne pojdejo na nastavljene limanice ter da bodo pustili demokrate z njihovo najnovejšo pridobitvijo vred na cedilu. Pri tej priliki so demokrati na novo pokazali, da jim ni za državo, ne za narod, temveč samo zato, da posamezniki vlečejo dobičke.

(Še bodo reducirali.) Po ravnokar izvršeni redukciji državnih uslužbencev

je vlada sklenila, da mora začeti z novim reduciranjem. S tem delom naj se prične takoj po Veliki noči. Menda mislijo to pot reducirati tudi Pašiča, tako poroča vsaj Janez Zgaga. Najbrže ni dobro poučen.

(Najdražje železniške tarife.) Vprašanje povišanja železniške tarife bo skoraj rešeno. Po tej novi tarifi bodo naše železnice najdražje na svetu. Ob enem se pa lahko ponašamo tudi s tem, da so naše železnice najslabše. — Tako izgleda naš napredek pod radikali in demokrati.

(Milijunska afera.) Dubrovniški državotvorni patrijotje so ogoljufali državo za več kot 100 milijonov dinarjev. Kar naenkrat pa je bilo sodnijsko postopanje proti njim ukinjeno. Poslanec Gjonović je interpeliral ministra pravde, po katerih zakonih je smelo dubrovniško sodišče kazensko postopanje ustaviti. Kdo naj pozna vse luknje naših državotvorcev.

(Pogajanja med Jugoslavijo in Italijo.) Med našo državo in Italijo se vrše o priliki genovske konference pogajanja glede rapalske mirovne pogodbe. Kako nas je Italija v Rapallu opeharila, je znano. Toda Italija ni niti hotela tega držati, kar je podpisala, zato se je hotela še enkrat pogajati in nas še enkrat ogoljufati. Po rapalski mirovni pogodbi je postala Reka samostojna država, nam pa je pripadla luka Baroš, ki mej na Reko. Toda Italijani so znali s svojimi fašisti tako manipulirati, da so pokazali na zunaj nezadovoljnost Reke, ki baje s svojo samostojnostjo ni zadovoljna ter želi biti spojena na vsak način z Italijo. Seveda to ni resnica, toda Italijani so znali napeljevati stvari tako, da izgleda, kakor da bi bilo res. In tako so hoteli Lahli nova pogajanja z našo državo, da bi dosegli, kar žele. Umevno, da je sledila tem pogajanjem cela naša javnost z napetostjo. Prva poročila, ki so prihajala, niso dajala mnogo upov. Izgledalo je, da bo Italija prodrla na vsej črti. Ta teden nam pa javljajo časopisi, da se je Mala antanta zavzela za nas, in da so se pogajanja prekinila. Bog daj, da bi rešila naša vlada vsaj to, da se izvrši rapalska pogodba.

(Kam pridemo?) Kakor smo že poročali, zahteva Amerika, da ji plačajo evropske države med vojno posojeni denar, ako že ne glavnice, pa vsaj obresti. Posledica te terjatve je bila, da je zahtevala tudi Anglija od svojih dolžnikov obresti. Tudi Srbiji je posodila Anglija med vojno precej veliko. Značilno za nered, ki vlada v Beogradu, se pokaže jasno v okolnosti, da Srbi niti vedeli niso, koliko jim je Anglija posodila. In minister Veljković je enostavno podpisal, da bo naša država pripoznala kot dolg ono svoto, ki jo bo Anglija napovedala. Sedaj je Anglija položila račun za 22 milijonov funtov sterlingov, to je v našem denarju 32 milijard 120 milijonov kron. Ko so v Beogradu čitali to svoto, jim je postalo malo slabo. Samo obresti za ta dolg bodo znašale letno 1 milijardo 600 milijonov kron. In vse to se bo moralo brezpogojno plačati. — V tem slučaju vidimo, kam pride država, ki nima polnovrednega uradništva. V ministrstvih so visoki uradniki, ki niti pisati ne znajo. Pa so postali vseeno uradniki, ker so dobri strankini agitatorji. Tako se more potem zgoditi, da država ne ve, koliko ji je kdo posodil, še manj seveda, kako in kdo je denar porabil. Ni čuda torej, da je potem izročena na milost in nemilost svojim sovražnikom. V našem slučaju so Angleži kratko povedali: toliko hočemo imeti, in vsa ministrstva skupaj nimajo niti toliko zmognih ljudi, da bi to sramoto preprečili. Ako se vlada tako, potem sploh ni mogoče pričakovati, da bi se časi kedaj zboljšali, nasprotno vedno slabše bo. In zgodilo se je celo, da je rekel v zadnjem času srbijanski poslanec v parlamentu, da ni potrebno, da bi bil uradnik na višini znanja, potrebno je samo, da je patrijot, to se pravi, da je dober prištaš vladnih strank. Pri takem pogledu v bodočnost nam postaja temno pred očmi.

Svetovni pregled.

(Genovska konferenca.) Vedno bolj in bolj se opaža, zakaj je bila sklicana

Dramski pogovori.

Fr Rojc. (Nadaljevanje.)

Ta birokratski duh, pomešan s strankarsko pristranostjo, je okužil tudi večino naših takozvanih priznanih književnikov, ki kot taki že od nekdaj zavzemajo nepravilno stališče v presojevanju in ocenah novih slovenskih slovstvenih del. Ako pride na svetlo knjiga, ki jo spiše kak doktor ali kdo drugi njemu enak, tedaj jo njegovi strankarski vrstniki najraje že, preden pregledajo njeno vsebino, odobre in priznajo na najbolj laskav način; ako pa jo spiše kak nestranski plebejec, jo navadno prezro ali pa pregledajo le na nekatere strani, opljujejo in pa vržejo na smeti kakor bebec, ki ne ve, kaj je knjiga. Le malo je nepristranskih slovenskih ocenjevalcev, ki z odkritosrčno dobrohotnostjo pozdravljajo naše nove knjige kot dobrodošle prispevke k slovenski književni kulturi.

* Popravek: Tretji stavek v zadnji št. naj se bere: Prav po nepotrebnem premiljeva zoperni in pretirani izraz »literarna tatvina«, a obenem pove, da mu je znan boljši izraz »literarna pretvorba«. Dalje naj se bere »lahko razžaljena« namesto »tako razžaljena« in v tretjem odstavku »naloge« namesto »vloge«.

Nako je bilo na svetu in tako najbrže ostane še dolgo tudi pri nas Slovincih. Zato nikakor nisem presenečen, ako moga Tončka zaradi ubožnega plebejskega roditelja tako nespoštljivo zapostavlja naša visoka gospoda Golia in Zupančič! Ali to nič ne de, saj vključ temu Tonček ostane zdrav, krepak in dober slovenski otrok, kakor je bil dozdaj!

Hvalevredno je sicer, da so se uvedle v našem dramskem gledališču redne mladinske predstave in da se poizkuša te predstave izpopolniti tudi z domačimi igrami. Saj je mladina naš up, naša narodna bodočnost; zanjo pa se je dosedaj zlasti na dramskem polju kaj malo delalo. Manjka nam dobrih mladinskih iger. Toda upati je, kakor je Golia pokazal s svojim poizkusom, da se bodo odslej tudi naši mladinski pisatelji bavili z mladinsko gledališko književnostjo. Ali pri tem delu naj se ne misli, da je za otroke, za mladino vse dobro.

Tudi naše mladinske ige morajo biti sestavljene in dovršene po pravilih dramske umetnosti. Zajete naj bodo iz življenja našega naroda, njih junaki ali junakinje naj bodo res junaki in naši ljudje. Vsaka igra naj ima vsaj rahlo tendenco vzgojevalnosti kake primerne smeri. Snovi za take ige je dovolj v narodu; treba je samo iti med njega ter opazovati z budnim čustvovanjem njegovo živo življenje. Po

knjigah, v gostilnah in kavarnah pa se ne dobi dobrega gradiva za izvršne ige, posebno za mladinske ne.

Pred Peterčkom smo videli na odru lepo češko pravljico igo »Princesa Pampeliška«, ki jo je spisal priznani češki pisatelj, in je bila preizkušena že na češkem odru. »Narodova« gledališki poročevalec je igri očital hibe v sestavi in priznati se mu mora, da je imel prav. Dogašek med pastirji in Pampeliško je res premalenkosten za take velike posledice v razvitku igre, in pastirji so v resnici presurovi, da si je njih porednost splošno znana. A porednost še ni nasilna surovost. Res je tudi da je pomen ali vodilna misel igre kaj nejasna. Meni se zdi, da je hotel češki pisatelj vanjo izliti prajeteno narodnostno bol, povzročeno po avstrijski odvisnosti. Pampeliška je narodno zavedna češka deklica in zato raje pobege od doma, kakor bi se poročila s španskim kraljevičem ter odšla z njim v daljno tujino. Na svojem begu se seznani s siromašnim, a dobrim, močnim in junaškim domačim fantom Hanzo. Zanj se ji takoj srce vname in se zaroči z njim, ker se vse njune misli tako čudovito lepo strinjajo, da se lepše ne morejo. Gospodična Vera Danilova pa je bila kaj krasna in ljubka princesa, a vloga Peterčka ni tako primerna zanjo vključ temu, da se je pisalo v »Narodovem« poročilu ravno nasprotno.

genovska konferenca. Ententa hoče delati »gšefte«. Seveda, svet se je temeljito preobrnul. Kakor vidimo v vsakdanjem domačem življenju, da hočejo oni, ki imajo politično moč v rokah, izrabljati to moč na račun slabših, tako se kaže to v svetovnem političnem življenju, da hočejo močne države izrabljati male države tako, da jih gospodarsko izžemajo. V našem »prosvitljenem« veku so postali »gšefi« glavna stvar. Za genovsko konferenco si je hotela izposoditi ententa Rusijo, da jo izkoristi v lastne svrhe, kolikor bi se pač izkoristiti dala. Vendar pa stvar ne pojde tako gladko, kakor si jo je ententa zamislila. Res je, da Rusija potrebuje evropske pomoči, res je pa tudi da Evropa ravno tako potrebuje Rusije. Eden brez drugega ne moreta živeti življenje, ki ga zahteva danes čas.

Nj drugega izhoda, kakor medsebojni sporazum ali pa propast Evrope. To vedo danes tako Angleži, kakor Rusi. Vendar pa ne more priti tako lahko do sporazuma, ker hoče vsak drugega, po domače povedano ociganiti. Eden hoče veljati za bolj pametnega, kakor drugi in vsakega državnika največje veselje je, da ostriže svojega soseda. Da trpe narodi pri takih razmerah ničimerno gorje, kaj briga to državnike. Njim gre dobro, oni imajo vsega dovolj.

Ententa v Genovi pa še vrhu vsega ni edina. Vsak njen član ima druge interese, vendar pa so vsi ti interesi močno vezani z Rusijo. Francozom gre samo po glavi, kako bi dobili od Rusije tiste milijarde z obrestmi vred, ki so jih posodili svojčas carju. Radi bi seveda videli na Ruskem tudi carja, toda če jim boljše plačajo njihove milijarde, so nazadnje zadovoljni tudi z boljše. Angleže zanima Rusija zopet iz drugega vzroka. Anglija ima veliko industrijo in veliko delavcev. Tovarne morejo le tedaj delati, če imajo odjemalce. Angleški industriji pa primanjkuje konsumentov. Posledica tega je, da se zatvarjajo tovarne in da postaja delavstvo brezposelno. Tako ima Anglija danes skoraj tri milijone brezposelnih delavcev. Te delavce mora država vzdrževati in kajpada jo stane to ogromnega denarja. Ne samo to, to bi še ne bilo najhujše. Najslabše za angleške državne je to, da raste med delavstvom nezadovoljstvo od dneva do dneva. Ta nezadovoljnost postaja tako velika, da bo angleški narod pri prihodnjih volitvah obračunal z današnjimi vladajočimi sloji, jih vrgel med staro šaro in sigurno si bo delavstvo samo sestavilo novo vlado. To je, kar angleške državne najhujše peče. Radi tega hočejo priti do sporazuma z Rusijo, da bi ji potem prodajali proizvode svoje industrije in tako doma preprečili nevarnost nezadovoljstva in zastoj industrije. Slične interese ima tudi Italija, le da bi ona pred vsem rada dobivala iz Rusije sirovine. Rusija na drugi strani potrebuje denarja in industrijskih proizvodov. Tako si stoje nasproti interesi na genovski konferenci.

Ententa je potipala takoj prve dni žilo Rusije in zahtevala od nje, da plača najprej dolgove, ki so jih napravile carske vlade, v znesku 68 milijard zlatih frankov. Rusi so se izrazili, da hočejo plačati dolgove, toda tudi ententa mora plačati Rusiji, kar ji dolguje, in sicer 50 milijard zlatih frankov. Ruski odgovor je ententne državne razkačil. Ententa pa plačati, kdo je še kaj takega slišal. Nezaslišno je to od Rusov. Konferenca se mora razbiti, tako so zakričali na prvi mah ententariji. Kar naenkrat pa so se premislili. Če se razbije konferenca, bi bila za entento večja škoda, kakor za Rusijo. In rekli so drugega dne: pustimo zaenkrat pogajanje o dolgovih, začnimo se pomenkovati o čem drugem.

Medtem pa se je zgodilo v Genovi nekaj povsem

novoga,

kar utegne imeti za potek konference važne posledice. Na velikonočno nedeljo pozno v noči so ruski in nemški delegati sklenili v Genovi pogodbo, na podlagi katere se je razveljavila pogodba, sklenjena svoje čase v Brestu Litovskem. S tem se je prav za prav ustvarilo pravo mirovno stanje med obema državama. V pogodbi se državi medsebojno odročeta terjatvam po-

vojnih in predvojnih medsebojnih dolgov. Pogodba predvideva nadalje tudi obojestransko obveznost, da si bosta obe državi med seboj dovoljevali vse trgovinske privilegije in pravice.

Ta rusko - nemška pogodba bo nedvomno silno vplivala na vse na genovski konferenci navzoče državne in bo dala konferenci povsem drug potek. Kaj takega si ententa sigurno ni želela, še manj pa pričakovala. Najbolj udarjena je s to pogodbo Anglija; vidi se, da jo hoče Nemci izpodrinuti. In Lloyd George bo imel mnogo posla, da vsaj nekoliko zopet popravi, kar mu je Francija s svojo trmoglavostjo pokvarila. Vsekakor poteka genovska konferenca silno zanimivo in bo svet še v marsičem iznenadila.

(Romunija.) V Romuniji so se vsrile pred kratkim volitve v državni zbor. Zmagala je stranka ministrskega predsednika Jonel B. Bratianu-a. Novoizvoljeni državni zbor ima nalogo, da napravi ustavo za Veliko Romunijo. Te romunske volitve so dale povod, da govorimo še danes o romunskih razmerah vsi svetovni časopisi. Pokazale so, da je Romunija dežela, ki prav za prav ne spada v Evropo, temveč daleč tja v Azijo. Angleško časopisje piše, da svet takih volitev še ni videl. Vlada je goljufala na nečuten način. Vsako sredstvo ji je bilo dobro. Ako so bili n. pr. v kakem okraju izvoljeni protivladni poslanci, je izvolitev teh ovrgla in proglasila izvoljenim lastne kandidate. V drugih krajih je zabranila zopet volitev, od katerih je pričakovala, da bodo volili protivladne kandidate, dostop na volišče. Svojčas se je svet zgražal nad ogrskimi volitvami, toda romunska vlada je, tako pišejo švicarski listi, v tem oziru ogrsko vlado daleč prekosila. Posledica teh volitev je sklep opozicijskih poslancev, da ne pojdejo v parlament.

Opozicijski, sama znana imena, kakor Take Jonescu, dr. Jorga, Marghiloman itd. so izdali protest, v katerem obdolžujejo današnjo vlado, ki se je posluževala pri volitvah nasilja, kakršnega še dosedaj ne pozna zgodovina nobenega naroda.

(Španija.) Španski parlament je odobril, da šteje španska armada v miru 215.000 mož. Po potrebi se to število še lahko pomnoži.

(Danska.) Silni gospodarski boji med delavci in kapitalisti, o katerih smo že poročali, so končani ter se je delavstvo povsod povrnilo na delo. Boj se je končal s sporazumom med delavci in delodajalci. Pogajanja je vodila vlada.

(Nemčija.) Pri zadnjem železničarskem štrajku, so bili voditelji žel. strokovnih organizacij različnega mnenja; eni za stavko, drugi proti njej. Zadnje dni se je vršil občni zbor žel. strokovne organizacije. Pri volitvah so propadli vsi oni voditelji, ki so bili proti stavki.

Poročila z dežele.

Maribor. — V bedo so vrženi izvežbani organi finančne kontrole, ker hoče vlada, da opravljajo posle finančne straže neuki graničarji, ki povečini še pisati ne znajo. V divjih albanskih gorah so že dobri taki graničarji, ampak pri vratih Jugoslavije, pri carinarni v Mariboru vendar niso na mestu taki ljudje. Govorili so, da bodo graničarji odpoklicani s takih mest in reaktivirani pravi kontrolni organi, ampak v modernem času ne velja več izrek »ljudski glas, božji glas.« Kot v zasmeh vsem pritožbam je baje sklenilo finančno ravateljstvo, da bo upokojilo še 40 izvežbanih uslužbencev Primorcev. Ti služijo šele 17 do 24 let ter so vsi zelo sposobni. Vlada jih je po prevaru poklicala v službo, da bi pomagali vzdrževati red na meji Jugoslavije. Mnogo jih je izgubilo radi tega pravico do odškodnine v Primorju, izgubili so vse, kar so imeli, zdaj jim hoče ta toliko zaželjena Jugoslavija (to se pravi vladna klika) še kruh odjesti. Smo še hujši kot fašisti.

Sevnica. — Brüder Winkle ali nemška nesramnost v Jugoslaviji. Večkrat smo že pisali o tej čedni tvrdki toda danes moramo nekoliko globlje pogledati v razmere, ki vladajo pri tej »jugoslovanski firmi«. Če se ne motimo, smo že par let svobodni in naša naloga je bila, da smo spravili stran vse, kar nas je spominjalo na suženjstvo. V Sevnici se pa vzlic temu, da imamo kr. državnega zastopnika, še vedno blešči napis: Brüder Winkle. In tudi drugače je tu vse »hochdeutsch«. Korrespondenca, občevalni jezik, osobje, vse samo — nemško.

Gospod državni nadzornik, bivši c. in kr. oberst Guzelj je mož na svojem mestu. Kaj treba njemu čuvati narodno blago, če lahko bratje Winkle tudi nadalje opravljajo svoje »kšefte«! Da so pri tem

lojalni, nam pove naslednje: V tovarni imajo tri uradnike. So to gospodje Schinkler, Jüngling in Baran. Vsi trije so pristni »Jugoslovenci« z Bavarskega doma! Tudi glavni modelir je »Slovana«, ki je bil izgnan na Bavarsko, ali je po zaslugi g. Guzelja prišel nazaj na službeno mesto in izvršuje nemoteno svoj posel. Je to gospod Laure Paul. Domačina pa, ki je sposobnejši od omenjenega Nemca, so odslovili. To se vse lahko dogaja v naši blaženi zemlji. Pa še dalje. Gospod Guzelj je kot dober vojak navajen na vojaško življenje. Zato je v tovarni upeljal dnevni »Rapport.« Vsak dan ob peti uri popoldne inorajo delavci »antretati« k raportu in g. Guzelj jim »drži pridige«, kot svojčas pri vojakih. Ta je grajan, oni pohvaljen, ta kaznovan. Žal, da se tudi tu uporablja dvojna mera. Boljša za Nemce, slabša za domačine.

Da ne pretiravamo; evo resničnih slučajev. Narodnjak, delavec, ki je 21 let vestno služil v tovarni je bil odpuščen, ker se je drznil na nekem shodu stopiti do g. ministra Kukoveca in se mu potožiti o slabih razmerah v Winklejevi tovarni. Ta narodnjak je bil sploh trn v peti gospodom Nemcem. In glej, našla se je prilika, da je mož, oče šestih otrok, po 21-letnem službovanju odšel na cesto, ker je Slovenec in ker se je pritožil pri slovenskem ministru zoper krivično postopanje Nemcev. Gospod Guzelj kje je Vaš narodni čut? Pa še dalje. Zopet drugi delavec, domačin je prošil teden dni dopusta, ker ga je brat-kmet vabil, naj mu pride pomagat k poljskemu delu, da si prisluži nekaj krompirja itd. Gospod Winkle se je zadr. »Verfluchte Bagage« in delavec ni dobil dopusta. G. Guzelj je tudi nahnul delavca in mu vrgel poselsko knjižico, češ, pa pojdi k bratu v službo. In tretji slučaj se je dogodil pred par dnevi, ko je g. Guzelj poklical v pisarno delavca in mu zagrozil, da bo zletel na ulico, če bo še nadalje rovaril proti Nemcem in organiziral delavce. Mi o vsem tem ne bi pisali, če ne bi videli tu neke tendence. Delavci v tovarni Winkle so po veliki večini organizirani v strokovni organizaciji Narodno-socialne zveze in ta narodna zveza je strah Winklejev. G. Guzelj se pa najbrže boji zametiti visokemu gospodu Winkleju in mu za to pridno sekundira. Mi pravimo eno: Ob last bi morala poskrbeti, da bi se takim gospodom ala Winkle postavilo za sekvestra odločno narodnega moča ali pa bi morala dovoliti ustanovitve »Südmarke«, da bi se delavstvo pri tej organizaciji in prišlo zopet v milost pri nadutih Nemcih. Eno ali drugo je neobhodno potrebno, zato razmišljajte. Delavcem pa je treba brezpogojno popraviti vse krivice. Če se to ne bo pomagalo, posvetimo z drugimi argumenti.

Zagorje ob Savi. Pri nas se vršijo dne 28. maja t. l. nadomestne volitve za razveljavljenih bivših komunističnih mest.

Odbor NSS pozivlja vse tovariše, da se zavedajo svoje strankine dolžnosti in discipline, ter gredo takoj na delo, da pride naša stranka v čimvečjem številu v občinski zastop. Vsakdo naj agitira med prijatelji za pravično stvar. Vsak naš prijatelj in somišljenik mora ob volitvah pokazati, da je voljan koristiti svojemu narodu — svojim soobčanom s tem, da od glas edini zaščitnici narodnega proletarijata — Narodno-socialistični stranki. Tovariši na delo!

Na občenem zboru krajevne organizacije NSS je bil izvoljen sledeči novi odbor: Leopold Juh, predsednik, Luka Kriznik, podpredsednik, Franjo Keržnik, tajnik, Jože Kalan, blagajnik, Svetec, Hočevar II., Umek, Anžur, Bostič, Malovrh, Ahčan, Praznik, Murovič in Fincinger odborniki.

Novemu odboru želimo pri delovanju mnogo uspeha. Vztrajno naprej!

Litija. Po dolgem času se moramo zopet nekoliko oglasiti. Povedati bi sicer imeli precej iz našega okoliša, a se omejimo danes samo na predilnico. V zadnjem času je raztrosil tukajšnji predilniški mizar J. P. vest, da zapijejo odborniki Narodno-socialne zveze ves denar vplačan za članarino. Mi, kar nas je članov N. S. Z. mu tega seve ne verjamemo, ker vemo kam se steka za članarino pobrani denar. Gre pa to vse centralni blagajni v Ljubljano. Mi to vemo, so pa ljudje, ki nasledajo takim lažem in verjamejo obrekovalcu. Naš odbor bo pa že moral poskrbeti, da mizarju P. skrajša predolgi jezik. Povedati pa tudi še moramo čemu ta laž. To je predigra k novi ustanovitvi J. S. Z. (klerikalne) v predilnici. Znano je vsem, da je klerikalna zveza nekaj časa obstojala in je potem napovedala konkurs ter propadla. Sedaj se je pričelo zopet z agitacijo za ponovno ustanovitev te klerikalne zveze. Tudi nameravajo klerikalci sklicati čimprej javen shod in ustanoviti podružnico te zveze. Da se jim to posreči — dvomimo. Predilniški delavci vedo, kje je njihov spas in se zato otrsajo vsake druge organizacije ter se oklepajo edino le Narodno-socialne zveze, ki je predilniškemu delavstvu že mnogo pripomogla. Delavci in delavke! Ne pustite se begati. Vaša rešitev je v N. S. Z. Zato bodite vsi in vsaki člani te organizacije.

Guštanj. 1. maja praznuje krajevni osek NSS prvič svoj delavski praznik. Mala skupina narodno in socialno mislečih delavcev natovorila si je dela in truda, vzbudivši pravi socialni in narodni čut med proletarijatom, zato priredi peščica mož praznik kulturnega dela. Prvi maj naj ne bo praznik pijančevanja in veseljačenja, ampak dan kulturnega dela v korist vsemu trpečemu delavstvu. Ta dan se bo lahko vsak poštega misleči tovariš naužil duševne hrane in prirodne krasote. Prireditve bi lahko nazvali tabor NSS v Mežiški dolini, posetile bodo to

prireditve gotovo tudi bližnje bratske organizacije. Vsa prireditve bo na prostem, brez vseh predpriprav, v krasnem parku Rimskega vrelca Posestnik je dal prostor za ta dan na razpolago, skrbel bo tudi za potrebno pokreplilo. Rimski vrelci leži ¼ ure od postaje Guštanj-Ravne na progi Maribor-Celovec, tik vasi Kotje, ki se naslanja na vznožje Urše gore. Rimski vrelci je bil pred vojno zatočišče vseh zdravja in miru potrebnih. Po vojni ozioroma ob času, ko je gospodaril v Mežiški dolini Volkswehr je bilo letovišče od te soldateske izpropano, sedajni posestnik ga pa hoče zopet upostaviti in urediti modernost, da bo povrnilo vsakomur, ki se sem zateče, izgubljeno zdravje. NSS v Guštanju hoče z to prireditvijo tovariše seznaniti z našim svetom, ki je poln naravnih krasot in zakladov, ki so socialna last. S prireditvijo v Kotljah hoče pa tudi pokazati oni del naše male domovine, kjer je zibelka nekaterih naših talentov, naših kulturnih borcev. V Kotljah se je rodil naš veliki umetnik kipar Bernekar, kateri modelira našega kralja Aleksandra, v Kotljah domuje tudi slovenski pisatelj Lovro Kuhar. — Vsaka skupina, ki se udeleži tega tabora NSS v Kotljah, naj javi to do 30. aprila t. l. krajevni skupini NSS v Guštanju. — V interesu vsakega posameznika in skupnosti je, da se somišljeniki polnoštevilno odzovejo pozivu mejašev, ki se ne borijo samo v socialnem, ampak tudi v narodnem oziru.

Žiri. Zadnjič smo že enkrat poslali glas iz našega kota in potolažili gorje, ki ga imamo z tukajšnje obmejne straže, v kateri so sami Rusi — Vranglovci, ki našega ljudstva ne razumejo in ima vsakdo pravi križev pot, če hoče kaj izposlovati pri obmejni straži. Kake šikanir trpi naš življenj od te pogranične čete, bomo priobčili prihodnjič, ker zbiramo pozitiven material. — Pred kratkim je prinesel »Novi čas« vest, da zahteva Italija vas Žiri in da jo bo tudi zasedla. Ljudstvo se je upravičeno razburilo, to razburjenje se je pa še povečalo, ko je katoliška zadruga razobesila članek iz »Novega časa« na javno mesto. Ne vemo sicer, kaj so gospodje okoli »Novega časa« s tem hoteli. Slo se jim je menda le zato, da bi zbegano ljudstvo tem rajše in v tem večjem številu letelo k misijoni, ki se je vršil pri nas na veliki teden. Nam se čudno zdi, da o tej nevarnosti piše ravno »Novi čas«, drugi listi o tem ničesar ne vedo. — Ape-liramo pa vseeno na merodajne kroge, da pomirijo naše ljudstvo s tem, da nam zagotujejo, da ostane naša vas Jugoslaviji in da skušajo čimveč naše zemlje dobiti od Italije nazaj, ne pa, da ji damo še to, kar nam je že itak po milosti pustila. Italiji pa kličemo: roke proč od naše zemlje!

Bled. Narodno-socialna zveza se pripravila na dostojno proslavo delavskega praznika 1. majnika. Že 30. aprila se bo vršil veliki javni shod, na katerem bo poročal delegat zveze iz Ljubljane. 1. maja priredimo obhod po Bledu okoli jezera in na to se bo vršila družabna zabava. Že sedaj vabimo vse narodne delavce, da se naše proslave gotovo udeležijo. Vsakdo pa se mora brezpogojno udeležiti velevažnega javnega shoda. Tovariši! Proslavimo svoj praznik, 1. maj, dostojno in veličastno.

Blejska Dobrava. Člani Narodno-socialne zveze so nabrali med seboj znesek K 615:— za stavkujoče v Westenovi tovarni v Celju. Denar se je odposlal centrali v Ljubljano, da ga izroči na pristojno mesto. Želimo, da se tudi drugi tovariši spomnijo stavkujočih žrtve nemškega kapitalista. (Zveza nam sporoča, da je denar oddala glavnemu odboru kovinarjev v Ljubljani ter da se nabiralcem in darovateljem najlepše zahvaljuje. Op. ur.)

Jesenice. Sveti Birokraj je tu pri nas začel s staro avstrijsko prakso. Kdor ti ni ljub, a je nižji od tebe naj gre. Gotovi ljudje mislijo, da bo njih ime ovekoveteno, če preganjajo druge in jih zapostavljajo. En tak primer, da se ljudi v potrebe preganja, navajamo danes. Na tukajšnji pošti je uslužben A. N., ki je bil neštetokrat premeščen; vzroki mu niso bili nikdar znani, sumi da radi politike. In tako mu je tudi pred kratkim došel ferman, da mora pobrati šila in kopita in se seliti. Zakaj in čemu, mu ferman ni povedal glavno je, da se seli odnošno da izpremeni službeno mesto, ker ima v sedanjem službenem kraju staro bolešno mater, za katero skrbi in mora skrbeti! Za mater dobiva tudi družinsko doklado. Če se pa preseli, ni dovolj, da bo mati revica ostala sama, ampak izgubi tudi podporo, ker sin ne bo živel z materjo v skupnem gospodinjstvu. Gospodje birokratje, ne igrajte se z reveži. Pustite jih, naj se vsaj v miru nučijo za ubogi košček kruha in ne preganjajte jih brez potrebe. O tem slučaju bomo še obširneje poročali, ko dobimo potrebne informacije.

Ribnica. Prvega majnika se vrši pri nas javen delavski shod, na katerem bo poročal govornik iz Ljubljane. Naše narodno delavstvo hoče proslaviti svoj praznik v jako dostojni obliki in se nanj pridno pripravlja. O programu proslave bomo še poročali. Danes vabimo samo vse one, ki so narodni in socialisti, da se proslave 1. majnika gotovo udeležijo.

Tedenske novice.

Najnovejša vest »Jutra«. »Najbolj informirani« list »Jutra« je po treh letih srečno izvedel, da izhaja »menda nekje uradno« glasilo NSS »Nova Pravda«. Priznava pa obenem, da mu list grozdno smrdi, kar mu prav radi verjamemo. Silno širjenje NSS po celi državi dela gospodom okoli »Jutra« preglavice, kar nam je seveda tudi umevno. Poseben trn v peti so mu go-

spodje dr. Gregorin, dr. Rybar i. dr., ki jih imenuje — velike gospode. — Kar se tiče izplačila razlike draginskih doklad javnim nameščencem 1. maja za pol februarja in marec, pa »Jutrovec« naprošamo, da za- de-vo zopet »uredi«, da vsaj v tem oziru naša trditev, da doklad ne bo, ne bo obve- ljala. »Jutrovo« trditev popravljamo dalje v toliko, da ministri že sedaj zdravijo neza- dovoljno ljudstvo s plačanimi fašisti. — Nad vse hvalevredna pa je ugotovitev, da ima dr. Kukovec poleg mastne ministrske pen- zije in svojih »skromnih« advokatskih do- hodkov že samo kot poslanec več plače na dijetah, kakor predsednik Nemške republi- ke. Splošno opažamo, da so se »Jutrovci« zelo spreobrili in da bodo sedanje mini- stre, zaradi kršenja zakonov, najbrže predlagali v — odlikovanju!

NSS v Dalmaciji. Načelstvo NSS je prejelo sledečo brzojavko: Split, dne 19. aprila 1922. — Iz ustanovnega ob- nega zbora, na katerem je bila po go- voru brata Klofača ustanovljena NSS za Dalmacijo in izvoljeno načelstvo, Vas pozdravljamo in kličemo naprej do zmage. Tartalia, predsednik. — Usta- novno zborovanje Narodno-socialistič- ne stranke za Dalmacijo se je vršilo namreč na velikonočni ponedeljek ob ve- liki udeležbi v Splitu s sledečim dnev- nim redom: 1. Program in načela Na- rodno-socialistične stranke. 2. Volitev načelstva Narodno-socialistične stran- ke za Dalmacijo. 3. Pozdrav voditelja češkoslovaških narodnih socialistov se- natorja Vlačava Klofača. 4. Organiza- cija stranke po deželi. 5. Eventualno- sti. — Poziv na ustanovno zborovanje končuje z besedami: »V boj, da zma- gamo pod zastavo, na kateri so napi- sane besede: »Za državo, za veliko, ujedinjeno in nerazdeljivo Jugoslavijo, za narod in nacijo, za socializem, za socialne reforme, za pravico in pošte- nje. Naj živi Narodno-socialistična stranka! Naj živi jugoslovansko ljud- stvo! Naj živi narodni socializem!« — O poteku ustanovne skupščine bomo še podrobneje poročali. Zagrebška »Slo- bodna Tribuna« je v svoji velikonočni številki objavila v hrvatskem prevodu načela in smernice Narodno-sociali- stične stranke. Kakor pravi »Slobodna Tribuna« se je to zgodilo na željo mno- gih njenih čitateljev. Kakor se vidi je narodno-socialistična ideja na pohodu preko cele Jugoslavije. — Zora puca, bit'če dana!

(Draginske doklade javnih name- ščencev.) Osrednja zveza javnih na- meščencev in upokoencev izreka de- mokratičnemu ministru dr. Žerjavu svo- jo največjo zahvalo, ker je šele na nje- govo intervencijo odobril finančni mi- nister neskrčeno izplačilo novih dra- ginjskih doklad — tako čitamo v 15. številki njenega glasila »Naš Glas«. Res daleč smo prispeli v naši Jugosla- vij, da je treba ministrom za izpolnje- vanje zakonov, za katerih točno vršenje so položili službeno prisego, izrekati zahvalo, mesto da store, kar je njihova prokleta dolžnost! Ker se, kot čujemo, javnim nameščencem 1. maja t. l. ne bo izplačal 2. obrok že davno zapadlih draginskih doklad, dasi te doklade ni- so v nikakem razmerju z vedno nara- ščajajočo draginjo ter žive državni na- meščenci z ozirom na draginjo za eno leto nazaj, priporočamo »strankarsko« nepobarvani Osrednji zvezi, da mesto zahval stavi odgovorno vlado radi kr- šenja zakonov pred kompetentno sodi- šče. Priporočamo ji pa tudi, da manj klečepazi okrog demokratičnih mogot- cev, ki ubogim param tupatam vržejo kako drobtinico, ko gre za pravice in eksistenco lastnih državljanov, ki niso in nočejo postati roboti demokratič- no-radikalno - brezdomovinskega režima,

pač pa naj vzbuja v javnih nameščencih stanovsko zavest, da se jim ne bo tre- ba za svoj in svojih družin obstanek valjati na trebih pred vsakokratnimi vladnimi samodržci!

(Radiopostaja v Jugoslaviji?) Ber- linska tvrdka Siemens & Halske je po- nudila naši državi, da zgradi na račun reparacije v Jugoslaviji radiopostajo, ki bi sprejemala vsak dan iz celega sveta borzna poročila. Poročila bi do- bivala od znane brezžične postaje Nauen.

(Ženitev vojaštva.) V »Službenih Novinah« je objavljen zakon, ki poobla- šča vojno ministristvo, da lahko poedi- nim častnikom, podčastnikom in voja- kom dovoli ženitev brez ozira na neiz- polnjene zakonske formalnosti.

(Obesil se je) v Mostah pri Ljubljani 27 letni stavbinski delavec Fr. Vodov- nik, doma iz Braslovč v Savinski do- lini. V pismu pravi, da mu pri sedanjih razmerah ni mogoče več živeti. Zapu- stil je ženo in dva nepreskrbljena otroka. — Vsi vemo, kdo je zakrivil sedanje razmere. Tudi to življenje ima na vesti brezvestna vladna klika.

(Na znakih zastrupljenja je umrla) poštna odpravnica pri Mariji Snežni Ana Panek. Pravi vzrok smrti bo do- gnala sodna komisija. — Komur je znan, v kakšnih gmotnih razmerah ži- vi ta »uradniška kategorija«, se ne bo čudil, če se ugotovi samomor iz po- manjkanja.

(Uzmoviča) Karla Anžiča je spre- jela na ljubljanskem kolodvoru policija pred prazniki, da mu postreže s »pirhi«, ker si je »izposodil« v restavraciji ma- riborskega kolodvora od natakara Iv. Klanška »brez njegove vednosti« za več kot 10.000 K obleke.

(Za 200.000 K saharina) so zaplenili milijonarki Adeli Baloh na Jesenicah organi finančne kontrole. — Milijonar- ka — tihotapka je baje računala samo z Wranglovci, ki niso tako »negalantni« kot naša domača finančna kontrola, ki vrši vključ slabi plači vestno in pošte- no svojo naporno službo.

(Ciganska banda), ki se peča z »ve- deževanjem« se klati po Sloveniji. V bližini Vurberka je prorokovala »čla- nica« te znamenite družbe neki vini- čarki veliko srečo. Ker pa ni sreče brez nesreče, je viničarka opazila po cigan- kinem odhodu, da ji je izginilo za 2000 kron perila in obleke. — Mogoče bo imela »srečo«, da ji orožništvo pripo- more do ukradenih stvari.

(Vremenski prerok), raziskovalec severnih krajev, Maks Rabel trdi, da bo letos mraz trajal tja v mesec maj. Vzrok temu, pravi, je množina snega, ki leži v Skandinaviji. Za nekaj dni lahko izpodrine v srednji Evropi gorki jug svojega mrzlega nasprotnika, ven- dar bo prevladovalo hladno vreme.

(20.000 dolarjev) si lahko zasluži, kdor ve za Rozo Klein, ki jo išče bra- tranec Štefan Radok iz Amerike. Ame- ričanka je odšla za časa svetovne vojne kot usmiljena sestra k srbski arma- di. Od tega časa ni sledu o njej. Sedaj je postala dedinja 25 milijonov dolar-jev ali 2 milijardi dinarjev. Radok ob- ljubi temu, ki jo najde, poldrugi mi- lijon dinarjev.

(Beograd) nam je v zameno za »priljubljenega carinara« Acimoviča »naklonil« Kosto Ristića, ki ga neki zasleduje celjski državni pravdnik, kot šefa ljubljanskega sekvestracijskega od- delka. Te dni se je zgasil ta najnovejši

»šef« pri pokrajinskem namestniku ter zahteval, da se mu izroče sekvestracij- ski posli. Ko je izvedel, da je vložena proti njegovemu imenovanju pritožba na ministrstvo pravde, jo je popihal v Beograd. — Srečno pot!

(Kaj čaka v starosti rudarja?) Na to vprašanje odgovarja g. Zupanc kot zastopnik SSDU po svoje in vabi ru- darje k sebi. Mi odgovorimo čisto na kratko. Rudarja, ki stopi v krog SSDU, čaka na starost to, da ga vsakdo lahko proglasi za podrepnika bankirjev in škodljivca rudarjev. Vedeti morate, vi rudarji, da se skrivajo za SSDU sa- mi bankirji, verižniki, spekulanti in netopirji ala Zupanc. To je naš odgo- vor na zgornje vprašanje.

(Lakote mrje) na tisoče ljudi v Ru- siji. Kar ni uničila vojna, je pokončala lanska suša. Toda vse to bi ne bilo pov- zročilo katastrofe, če ne bi bile »vele- kulturne, demokratske« zapadnoevrop- ske države z bojkotom preprečile vsak dovoz Rusiji. Srce se krči človeku, ko bere, da bodo ameriški kmetje po- rabili ves pridelek žita za kurjavo. Ena tona premoga stane namreč 21,50 do- larjev, ena tona rži pa samo 7,25 do- larjev. — Kaj je na tem, če poginejo milijoni ljudi, samo da ne izgube mili- jarderji nekaj dolarjev pri premoğu!

(Dedinja milijonov tatica.) Te dni je v Münchenu prijeta neka 20 letna šivi- lja, ker je v raznih trgovinah draguljev pokradla za kakih 30.000 mark nakita. Šiviljo je hotel poročiti neki Amerika- nec, toda do poroke ni prišlo, ker je ženin tik pred poroko umrl. Svoji ne- vesti je volil ves svoj imetek, v vred- nosti osem milijonov zlatih frankov, katere ji pa ženinov oče ni hotel izro- čiti. In tako je dedinja, da bi zamogla dostojno nastopiti, postala tatica.

(Meso še podraži), da bo veljal ki- logram mesa 80 K že v kratkem, v me- cesu maju pa bo cena poskočila kar na 100 K. — Je ta vest skoro neverjetna, a dobili smo jo iz zanesljivega vira. — Tako se sme in zamore delati le v senci zlate centralistične uprave! — Kaj po- reče k temu naše ubogo delovno ljud- stvo in uradništvo?

(Razpust oficirske organizacije v Zagrebu.) Vlada je razpustila organiza- cijo bivših avstro-ogrskih oficirjev.

(Dunajski velesejm) se ni obnesel, ker je produkcija v Avstriji za 50 % dražja kot n. pr. v Nemčiji.

Dan 1. maja naj vsak somišljenik uporabi za nabiranje naročnikov!

Iz stranke.

Senator Klofač v Zagrebu in Ljub- ljani. Iz Zagreba nam javljajo, da dospe senator Vlačav Klofač v soboto 22. t. m. s predpoldanskim vlakom v Zagreb. V nedeljo, 23. t. m. se bo vršil širši sesta- nek Narodno-socialistične stranke, na katerem bo poročal sen. Klofač. V pone- deljek s popoldanskim vlakom dospe sen. Klofač v Ljubljano. V torek zvečer se bo vršil javen shod, na katerem bo kot glav- ni poročevalec brat sen. Klofač.

Vse podrobnosti o prihodu in shodu bodo objavljene v »Jugoslaviji«. Tova- riši! Pripravimo se na dostojen sprejem svojega voditelja brata sen. Klofača. Na shodu naj ne manjka nobeden iz naših vrst.

Proslava 1. majnika. Na poslano okrožnico glede proslave 1. majnika in glede govornikov za javne shode so se dosedaj odzvale sledeče krajevne organi- zacije: Litija, Radeče, Jesenice, Ribnica, Bled, Št. Pavel pri Preboldu, Trbovlje,

Kočevje in Ziri. Prosimo se vse ostale organizacije, da nam nemudoma javijo, če potrebujejo govornika. t. maj je de- lavski praznik in dolžni nas vseh je, da ga dostojno proslavimo. Vsaka večja organizacija naj priredi shod in po mo- nosti družabni večer v prid strankini bla- gajni. t. maja pobirajmo povsod tudi majski dar, da tudi gmotno podpremo razvoj stranke. — Tovariši! Pripravite se na dostojno proslavo našega delavskega praznika, na proslavo prvega maja. Zivel 1. maj!

Izdaja konzorcij »Nove Pravde«.
Tiska »Zvezna tiskarna« v Ljubljani.
Glavni in odgovorni urednik:
Vladimir Kravos, uradnik. Ljubljana.

Brivnica Frana Novak

Maribor, Aleksandrova cesta šte. 22
se cenj. občinstvu priporoča.
Postrežba točna in čista.

Otvoritev modnega salona.

Najcenejši slamniki, damski, moški in otroški. Sprejemalo se tudi slamniki in klobuki vseh vrst v barvanje, beljenje in preoblikovanje, kakor sploh vsa v modstvosko stroko spadajoča dela.

Za obilen obisk se cenjenemu občinstvu najvjudneje priporoča

R. Stadler in Stemberger,
Ljubljana, Sv. Petra cesta šte. 23.

A. Stadler, trgovina z galanterijo, priporoča krep in svi- čiti, len papir na drobno in debelo, po najnižjih cenah, kakor tudi vse drugo blago. Ljubljana, Sv. Petra c. 23.

F. P. ZAJEC, optik
Ljubljana
zaloga očal, ščipalcev, ur, zlatnine, srebrnine, itd.

Kdor hoče imeti res s pravimi pred- vojnimi barvami prepletkano hišo, naj se obrne edino le na domačo tvrdko

Tone Malgaj

pleskar in ličar,
Ljubljana,
Kolodvorska ulica šte. 6.

M. Kuštrin
Ljubljana.

Tehniško in elektrotehniško podjetje. Trgo- vina s tehničnimi in elektrotehničnimi pred- meti na drobno in debelo. Velika zaloga vseh vrst gumij, kolesne in avtomobilske pneumatike. Glavno zastopstvo polnogumi- jastih obročev iz tovarne »Walter Mariny«. Na razpolago je hidravlična stiskalnice za montiranje polnogumijastih obročev.

Centrala: Ljubljana, Rimska cesta šte. 2. Telefon št. 588. Brzojavi: Kuštrin Ljubljana.

Podružnice:
Ljubljana, Dunajska cesta 20. Telefon št. 470.
Maribor, Jurčičeva ulica 9. Telefon št. 133.
Beograd, Knez Mihajlova ulica šte. 3.

Zaloga čevljev
lastnega izdelka

DRAGOTIN ROGLIČ, Koroška cesta 19, MARIBOR
komisijska zaloga pri Betki Lešnik. Gosposka ulica 14.

Slovenska eskomptna banka

LJUBLJANA. Šelenburgova ulica šte. 1.

Rezervni zakladi:
K 6.500.000.—

Telefoni št. 146, 458

Brzojavke: ESKOMPTNA

PODRUŽNICE:

Novo mesto, Rakek, Slovenjgradec

Izvišuje vse bančne posle najtočneje in najkulantneje.